

Het Land van Grimbergen

Pachthoven en pachters

deel 2: de heerlijkheid van Lier

van der Elst JM

Steenokkerzeel - 2015

DE HEERLIJKHEID VAN LIER - het hof van/te Lier, de Liermolen en de Tommenmolen.

De oudste vermeldingen in het archief van de abdij die betrekking hebben op de heerlijkheid van Lier dateren uit de 13^e eeuw. Op 29 januari 1220 (feestdag van St Agnes) stond Willem van Lier het tiende deel van het maalrecht van zijn molen aan de abdij af. Willem en zijn erfgenamen behielden echter het recht dat tiende deel terug te nemen tegen 60 Brusselse stuivers. Deze schenking werd namens Godfried, bisschop van Kamerijk, door deken Godfried van Brussel bij akte bevestigd ¹. De familie van Lier was ingeburgerd in Grimbergen en had zoals de families van Lint en Oyenbrugge een heerlijkheid in eigendom. De heerlijkheid van Lier, in bezit van Willem van Lier, was een leengoed van de heer van Grimbergen (van Vianden) en moest ook een ridder of schildknaap leveren wanneer deze ten strijde trokken, wat in die tijd meermaals gebeurde. Jan van Heelu, Brabants dichter van het einde van de 13e eeuw, verhaalt in zijn rijmkroniek van de slag van Woeringen (1288), waarvan hij getuige was, dat één ridder, met name Willem van Lyere, moedig aan de zijde streed van Wouter (II) Berthout, heer van Grimbergen, tot dat deze aan zijn opgelopen verwondingen in de strijd bezweek ².

De afstammelingen van de heren van Lier zullen door een strategische huwelijkspolitiek verschillende heerlijkheden en pachthoven in het land van Grimbergen in eigendom krijgen, zoals de heerlijkheden van Lier (met het hof van- en te Lier, de Lier- en de Tommenmolen) en ter Tommen (met burggraafschap) en het hof van Schiplaken.

In een aantal familiearchieven (ondermeer het archief de Merode-Westerloo), werden vele nieuwe gegevens terug gevonden waardoor we een beter inzicht krijgen in de verdelingen die er in de loop van de 14^e eeuw en begin 15^e eeuw gebeurden tussen de verschillende families (van der Thommen, van Ophem en van Laethem) die aanspraak maakten op de erfenis van de heren van Lier. Alvorens verder te gaan met de geschiedenis van de heerlijkheid van Lier volgt hierna een korte genealogische schets van de eigenaars van de heerlijkheid van Lier, het hof te Lier -nu gekend als Charleroyhoeve- en de Tommenmolen.

1. Genealogie van de heren van Lier.

A. VAN LIER – VAN DER THOMMEN – VAN OPHEM

I. Willem van Lyere ° ca 1255, q^d 1341.

"S: *Wilelmi de Lyra* " (cit 1285) ³.

Leenman van Maria van Vianden, Vrouwe van Grimbergen (cit 1279) ⁴.
van wie:

1. Willem, volgt II.
2. Daneel, volgt IIbis.

II. Willem van Lyere ° ca 1290, q^d 1370.

"heer Willem van Lyere Ridders wilen was" (cit 1370) ⁵.
van wie:

1. Maria van Lyere ° ca 1325.
x Wouter van der List.
2. Lijsbeth ° ca 1328, q^d 1396.
Abdis van de Abdij van Kortenberg ⁶.
3. Catharina, volgt III.

III. Cathelijne van Lyere ° ca 1330 q^d 1396.
x Hr Jan van Ophem ° ca 1330, ridder (cit 1361), q^d 1386.
(zv Heer Adam de Visschere van Ophem, ridder).
van wie: ⁷

1. Jan ° ca 1355, q^d 1412.
x Jouffr Cathelijne Fraeybaerts.
1. Willem, volgt IV.

Zegel Jan van Ophem
Brabantica X/2, pag. 1074

¹ Archief abdij Grimbergen, charterboek II, folio 107.

² Jan van Heelu, rijmkroniek 'de slag bij Woeringen a° 1288', vers 7730.

³ Archief Abdij Grimbergen, charter van 7 juni 1285.

⁴ Archief Abdij Grimbergen, Cart. II, 2, folio 150, woensdag voor St Lucasdag a° 1279.

⁵ RA Brussel, familiearchief van Male Ghorain, 302, akte 11 augustus 1370.

⁶ Koninklijke bibliotheek Brussel, handschriften, Houwaert II. 6493, 62-4.

⁷ Brabantica, X/2, Pierre De Tienne en François de Cacamp, pagina 1075-1082.

IV. **Willem van Ophem** ° ca 1358, q^d 1444.

x (Brussel St Goedele 1390) ⁸ Jouffr Margriete van den Spiegele.

(dv Jan en Jouffr Margriete uter Grecht).

van wie:

1. Margriete, q^d 1440.
 2. Cathelijne.
x Hector van Berghen, q^d 1458.
 3. Hendrik, volgt V.
 4. **Jan van Ophem** † 1502.
x Jouffr Machteld Pipenpoy, q^d 1489.
(dv. Peeter en Lijsbeth van der Meeren).
xx (Brussel St Goedele 9 januari 1491) Jouffr Catharina Pipenpoy, † 1511.
(dv. Jacob en Jouffr Elisabeth van Linckenbeke).
5. Maria, q^d 1440.

V. Hendrik van Ophem ° ca 1398, q^d 1467.

Ridder (cit 1454), heer van Relegem [Zemst] (cit 1458 en 1461).

x Jouffr Maria uter Lymminghen.

van wie:

1. Catharina.
2. Margriete.
x Hr Engelbert van Ittre, ridder.
van wie:
 - a. **Hr Jacques, heer van Ittre**, graaf van Valkenberg.
 - b. Joanna van Ittre
x Antoon van Namen.
Heer van Relegem ⁹.

van Ittre

IIbis. **Daneel van Lyere** ° ca 1295, q^d 1372.

Ridder en leenman van de heer van Grimbergen (cit 1357) ¹⁰.

van wie:

III. **Catharina van Lyere** ° ca 1320, † na 1398.

x Golys van der Thommen ° ca 1310, q^d 1365.

(zv. Golys), Ridder, Burggraaf van Grimbergen (cit 1357) ¹⁰.

van wie:

1. Golys ° ca 1345, † 1410.
Burggraaf van Grimbergen (cit 1372 ¹¹, 1398), heer van ter Tommen.
2. Willem, volgt IV.

IV. **Willem van der Thommen** ° ca 1350, q^d 1428 ¹².

Ridder, heer van Lier.

van wie:

1. Willem van der Thommen, volgt V.
2. Hendrik, natuurlijke zoon bij Margareta van Borchgrave.

Zegel Daneel van Lyere

17 mei 1355

AR Brussel zegelafgietsels nr 27845

van der Thommen

⁸ Koninklijke bibliotheek Brussel, Houwaert, II, 6487, folio 100, col. 1, artikel 17.

⁹ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerloo, LA 1447, folio 16.

¹⁰ Archief Abdij Grimbergen, Cart. II, 2, folio 156, "des sondachs na derthiendach a° 1357".

¹¹ RA Brussel, familiearchief de Merode-Westerloo, LA 1249/2, cijnsboek Gravin van Vianden en Heer van Aa.

¹² RA Brussel, familiearchief de Merode-Westerloo, VM 281, schepenregister 1423-1439, folio 25, 24 oktober 1428.

V. Willem van der Thommen ° ca 1400, q^d 1467.

"natuerlic soen Hr Willem van der Thommen, ridder" (cit 1428) ⁷.

x (ca 1430) Elisabeth Kerremans.

van wie:

1. Jan ° ca 1430.
2. Gaspar ° ca 1432.
3. Gielys ° ca 1434.
4. Golys, volgt VI.
5. Joanna ° ca 1438.
x Augustijn van Nethen.

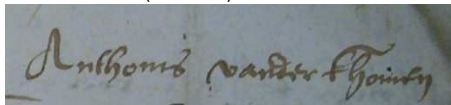
VI. Golys van der Thommen ° ca 1436, q^d 1518.

Drossaard (Jan van Nassau), van Diest (cit 3 maart 1469).

x (1480) Maria Roelants, q^d 1517.

van wie:

1. Antoon ° ca 1480, q^d 1543.
Heer van Lier (cit 1536) ¹³.

2. Peeter ° ca 1482, q^d 1536.
3. Lodewijk, volgt VI.
4. Jan ° ca 1486, Ridder.
x Anna d' Udekem
xx Maria Ellens.
van wie (oa):

a. Goswin, q^d 1559.

5. Nicolaes ° ca 1488.
† 26 november 1513.
6. Margareta ° ca 1490.
Piores van de abdij van Maagdendal in Oplinter (cit 1554).
7. Willemina ° ca 1492.

VII. Lodewijk van der Thommen ° ca 1482, † 6 oktober 1556.

x (ca 1510) Cornelia van Wilre ° ca 1486, † 12 november 1559.

van wie:

1. Lodewijk, volgt VIII.
2. Peeter ° ca 1515, † 1563.

VIII. Lodewijk van der Thommen ° ca 1512, † 3 november 1578.

x Maria van Dycke.

van wie:

1. Anna ° ca 1554.
† Brussel 17 september 1632.
x (Leuven St Pieter 25 juni 1575) Bernard Streignaert.
xx (Brussel 15 juni 1616) Jean de Fourneau.
2. Peeter, volgt IX.
3. Maria ° ca 1558.
x (1582) Jacop de Cupere.
4. Octaviaen ° Leuven (St Pieter) 12 januari 1562 ¹⁴.

¹³ RA Anderlecht, leenhof van Brabant, denombementen van lenen, 4622.

¹⁴ ss. Alexander Farnèse, hertog van Parma vertegenwoordigd door een edelman en Karel van der Linden, prelaat van Park en Vrouwe van den Tympel in naam van de hertogin van Parma.

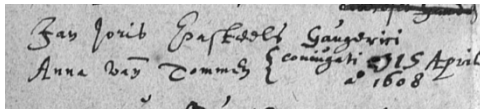
5. Catharina ° Leuven (St Pieter) 28 april 1564.
x Jan de Masson.
6. Elisabeth ° ca 1567.
Religieuze in het klooster van Cabbeek bij Tienen (cit 1612).
7. Lodewijk ° Leuven (St Pieter) 27 januari 1569.
8. Filips ° Leuven (St Pieter) 23 november 1570.
9. Jan ° Leuven (St Pieter) 23 november 1573, q^d 1600.
10. Adriana ° Leuven (St Pieter) 25 augustus 1574.
11. Ludovica ° ca 1576
† Gaasbeek 10 oktober 1649.
x Thomas Spruyt.
xx Peeter de Visscher.
12. Joanna ° Leuven (St Pieter) 10 oktober 1577.

IX. Peeter van der Thommen ° 1556, q^d 1604 ¹⁵.

x Elisabeth van der Hert.

van wie:

1. Anna van der Thommen ° ca 1586, q^d 1622.

x (Brussel Kapellekerk 15 april 1608).

Jan van der Beken Pasteels, heer van Oplinter.

van wie:

- a. Claude † 7 februari 1635.
- b. Antoon † 1653.
- c. Jan Melchior van der Beken Pasteel, q^d 1670.
x Vrouwe Maria Anna van Claerhout ¹⁶.

d. Lutgarde x Jan van der Moeren.

2. Octaviaen van der Thommen ~ Diest (St Jan) 10 juli 1597, † eind 1618 ¹⁷.

x (Leuven 23 februari 1618) Elisabeth Pannis.

B. LONGIN – LE COMTE

- I. Simon Longin ° ca 1465
† Brussel 24 april 1528 (begraven in St Goedele).

(zv. Bernaert), Raadsheer van Keizer Karel.

x (1494) Margareta Bertholz † Brussel 23 augustus 1550.

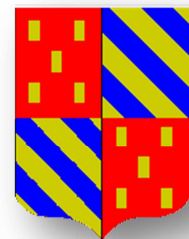
van wie (7 kinderen, onder meer):

1. Laureys, volgt II.
2. Roeland, ridder.
President van de Rekenkamer in Brabant.
x Anna Riffaert (cit. 1561).

3. Simon, q^d 1540.

van der Beken Pasteels

Longin

¹⁵ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerloo, VM 425, leenboek 'gemeyne' lenen a° 1543, folio 106, leenverhef 31 mei 1604.

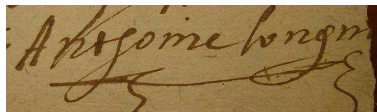
¹⁶ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerloo, VM 425, leenboek 'gemeyne' lenen a° 1543, folio 106bis, 17 oktober 1670.

¹⁷ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3621, folio 13v°, akte van verhef onder het leenhof van Liere (Longin) voor Jouffr Anna van der Thommen, 9 januari 1619.

II. Laureys Longin ° ca 1495
† Brussel 16 april 1553.
Ridder, Hoofdschatbewaarder van Financiën onder Keizer Karel.
Heer van Lier (cit 13 november 1536) ¹⁸.
x (Brussel 13 januari 1542).
Maria Verheyleweghen † Brussel 13 augustus 1571.
(dv Lodewijk, ridder, heer van Sart, en Hedwige de Clercq).
Zij hertrouwde met Karel van den Tympel.
van wie:

1. Antoon, volgt III.
2. Claude ° ca 1544.
x Catharina Gilles (dv Peeter).
3. Margareta ° ca 1546.
4. Maria ° ca 1548.
x Servaes van Steelant.
xx Jeromo Francesci.
5. Simon ° ca 1550.
† 1588.
Heer van Groot-Bijgaarden (leenverhef 29 juli 1572).
Kapitein van Willem van Oranje bij de verdediging van Brussel (1579).
x (Brussel 17 april 1574) Maria Schieff.
(dv Jan, Kanselier van Brabant, en Genoveva de Hooglande).
van wie afstamming.
6. Carel ° ca 1552.

III. Anthoon Longin ° ca 1542.

Door de prins van Parma, landvoogd van Philips II, benoemd tot drossaard en leenmeester van Brabant. Hij was ook drossaard van het land van Grimbergen (geconfiscieerde goederen van Nassau). Na de dood van zijn vader heer van Lier (leenverhef 16 juni 1553), maar gezien zijn jonge leeftijd nam zijn stiefvader zijn plaats in als heer van Lier. Antoon kreeg de heerlijkheid in eigendom na de dood van zijn moeder (leenverhef 4 februari 1576).

x Jouffr Joanna van Steelant ¹⁹.
xx Jouffr Catharina de Tournon ²⁰.
xxx Jouffr Margareta van Berchem ²¹.
(dv Ridder Jan van Berchem).
van wie:
ex 1

1. Willem, volgt IV.

ex 2

2. Carel ° ca 1585.
3. Maria ~ Vilvoorde 22 oktober 1586, qd 1606.

ex 3

4. Philips ° ca 1590.
5. Claude Michael ° Grimbergen 1597.
6. Jacobus ~ Grimbergen 22 oktober 1598.

¹⁸ RA Anderlecht, leenhof van Brabant, denombrementen van lenen, 4639.

¹⁹ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, CA 2837, folio 258, aakte 13 februari 1607.

²⁰ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 8677, akte 8 augustus 1622.

²¹ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 425, folio 112.

7. Jacoba ~ Grimbergen 18 augustus 1605.
x (Grimbergen 6 januari 1622) Jonker Anthoon van Meghem.
8. Maria ~ Grimbergen 10 augustus 1606.
9. Helena ~ Grimbergen 22 mei 1608.
10. Margareta ~ Grimbergen 25 juli 1610.

IV. **Willem Longin** ° ca 1576.
† Grimbergen 5 november 1653 (77j).
x Maria van den Driessche ° ca 1580.
† Grimbergen 7 april 1647.

Heer van Lier (leenverhef 6 april 1607) ²².

Op 1 september 1628 zal Willem opnieuw verhef doen voor de heerlijkheid. Na zijn dood bleef de heerlijkheid (5 volle lenen), in onverdeeldheid tussen zijn kinderen Willem, Lambert, Philips, Jacobus en Maria Longin.
van wie:

1. Anna ° ca 1600.
2. Catharina ° ca 1602.
3. Carel ° ca 1604.
4. Willem ° ca 1606
† Grimbergen 7 april 1673.

5. Lambert ° ca 1608, qd 1654.
x Jouffr Jacqueline Baltin (cit 1639) ²³.
van wie:

- a. Loys (cit 1654).
- b. Laureys.
- c. Virgilius Hyacinth ° Vilvoorde 3 juni 1635.
- d. Willem (cit 1683) ²⁴.

6. Margareta ° ca 1610.
† Grimbergen 3 juli 1623.

7. Maria ° Grimbergen 1 maart 1612.
x (ca 1635) Alexander Le Comte, q^d 1671.
xx (Vilvoorde 22 augustus 1671) Ignace Thibout.
van wie:

a. **Willem le Comte**.
x Anna Catharina Broeckman.
Heer van de heerlijkheid Lier (cit. 1673-1697) ²⁵.
van wie:

- 1) **Richard le Comte**, jonker.
Heer van Lier (cit. 1707).
Op 18 juli 1707 verkoopt hij de heerlijkheid aan Heer Hubert de Tombeur ²⁶.

8. Geraerd ° ca 1613.
† Grimbergen 1 november 1647 (34j).

9. **Philips Longin** ° Grimbergen 31 mei 1614, q^d 1673.
x Jouffr Anna Christina Inbona ²⁷.
Heer van Lier (cit 1653) ²⁸.
Woonde in Brugge (cit 1661).
van wie:

²² AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, CA 2837, folio 255.

²³ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 425, folio 112v°, leenverhef 15 februari 1639.

²⁴ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, CA 2837, folio 256v°, leenverhef 28 januari 1683.

²⁵ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, CA 2837, folio 255v°, leenverhef 15 februari 1673.

²⁶ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3662, goedenisse 18 juli 1707.

²⁷ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, CA 2837, folio 256v°.

²⁸ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 425, folio 114.

a. Isabella.
x Jonker Gielys de Louaer.

b. Albert Ferdinand.
Schepen in Ieper.

10. Jacobus ° Grimbergen 3 juli 1616.
x Vrouwe Clara Huquin.
van wie:

a. Maria Françoise.
x Don Antonio de Peralta.

11. Albert.

12. Maximiliaen.
x Jouffr Claudine de Thimmery (cit 1687) ²⁹.

2. De heerlijkheid van Lier – de oorsprong van het hof van/te Lier, de Liermolen en de Tommenmolen.

In het verleden hebben een aantal auteurs ³⁰ hun mening gegeven over de oorspronkelijke ligging van het hof van Lier en de Lier- en Tommenmolen. In de 14^e – 15^e eeuwse documenten (o.a. leen- cijnsboeken) uit het familiearchief de Merode werden vele aanwijzingen gevonden die deze oude hypothesen bevestigen, en ook meer informatie geven over de verschillende eigenaars en pachters.

Zoals we weten uit oude geschriften was de heerlijkheid van Lier in handen van de familie 'van Lier'.

Zo staat Willem van Lier in 1279 vermeld als leenman van Maria van Vianden, Vrouwe van Grimbergen ⁴.

Na diens dood werden zijn goederen verdeeld onder de erfgenamen (zijn zonen Willem en Daneel) of verkocht. Willem kreeg als oudste de heerlijkheid en Daneel ontving het hof van Lier en de Liermolen. Zoals we weten verkocht ridder Daneel van Lier en zijn dochter Catharina de Liermolen in 1341 aan abt Wouter van der Marcq, ten voordele van de Abdij van Grimbergen ³¹. Nadat Catharina huwde met Golys van der Thommen (burggraaf van Grimbergen), werd in de omgeving van het hof van Lier een nieuwe molen gebouwd met name de 'Liermolen geheeten Tommenmolen' (nu gekend als de Tommenmolen).

Aanwijzingen hiervoor vinden we in het cijnsboek a° 1372 van Vrouwe Maria van Vianden ³².

We lezen het volgende:

"Henric van der Beke van huse ende hove bi heer Golys (van der Thommen) moelen;

Lijsbeth van den Dike van vorvanghe vore de cloester moelen

Vrouwe Katheline van der Thommen (lees van Lyere) van de eusele omtrent thof te Lyere

de pacht van de langhe hage

thof heer Daneel van Lyere was 2 mudde 6 veertele tarwe"

Interessant is dat we weten dat voor het hof van Lier een pacht betaald werd aan de heer van Grimbergen (van Vianden-van Aa-Nassau) ten bedrage van 2 mudde en 6 veertele tarwe (of 13 ½ zister). In het cijnsboek van 1419 staat "*mevrouw van der Thommen hove te Lyere*" vermeld voor een pacht van 13 ½ zister tarwe. En in het leenboek van Octaviaen van der Thommen (a° 1618) tenslotte lezen we dat de cijns "*gaende vuyt het hoff (van Liere) aende heer van Grimbergen nu den prince van Oraison*" 13 ½ zister tarwe bedroeg ³³. Uit het voorgaande mogen we dus aannemen dat het oorspronkelijke hof van Lier gelegen was achter de Abdij van Grimbergen.

Wanneer is de kern van de heerlijkheid van Lier dan verplaatst naar Heymbeek?

Na het overlijden van Willem van Lyere werden zijn goederen verdeeld onder zijn kinderen Maria die huwde met Wouter van der List, Lijsbeth, abdis van de Abdij van Kortenbergh en Catharina die huwde met Hr Jan van Ophem.

In 1370, meer bepaald op 11 augustus ontving Willem van Ophem de leengoederen (heerlijkheid) die zijn tante Maria geërfd had ⁵.

En in 1396 zullen Jan en Willem van Ophem (zonen van Hr Jan) de goederen verdelen die ze verkregen hadden na het overlijden van hun tante Lijsbeth ³⁴.

²⁹ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, CA 2837, folio 258.

³⁰ A. Wauters, *Histoire des environs de Bruxelles*, deel V en E.H. D. Delestré, *Uit het verleden van Grimbergen*, deel II.

³¹ E.H. D. Delestré, *Uit het verleden van Grimbergen*, deel II, pagina 74.

³² AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerloo, LA 1249/2.

³³ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 9386.

³⁴ Koninklijke bibliotheek Brussel, Houwaert, II. 6493, folio 100-4.

We weten ook dat er na het overlijden van Heer Golys van der Thommen, Heer Daneel van Lyere en Heer Willem van Lyere verschillende ruzies ontstaan zijn tussen de families van Ophem, van Laethem en van der Thommen omtrent de aanspraken de ze maakten op de goederen. Zo was er in 1371 een *"twist distort ende teba"* tussen Hr Jan van Ophem en Wouter van Laethem (gehuwd met Joanna Swaef, dochter van Vranck Swaef en Oda van der Thommen en kleindochter van Golys van der Thommen de oude ³⁵) omtrent de volgende zaken:

- de molenslag van de molen (de Houmolen) gelegen aan het hof van Lathem. Deze was van oudsher in handen van Hr Jan van Ophem en Wouter van Laethem had de loop van de molenbeek veranderd waardoor *"den molenslach begraven"* was. Hr Jan eiste dat van Laethem de loop van de Molenbeek terug in oorspronkelijke staat terugbracht (om zo de bepalingen na te komen zoals beschreven in de oude cijnsbrief van Golys van der Thommen);
- een corenpacht die Hr Jan eiste van Wouter;
- Wouter eiste de erfelijke *'helftwinninge'* van 3 stukken (in het geheel 9 bunder) gelegen voor het hof van Wouter.

De beide partijen verschenen voor de schepenen van Brussel op 14 juni 1371 ³⁶ en in 1372 ³⁷. Resultaat was dat Wouter van Laethem de eisen van Hr Jan van Ophem volledig diende uit te voeren. We merken ook in de archiefstukken dat de familie van Ophem verschillende cijnsen had op de goederen van de familie van Laethem of op goederen gelegen in de omgeving van het hof van Laethem.

Na de dood van Hr Golys van der Thommen zal Joanna de Swaef haar recht (als erfgenaam van wettelijken bloede – kleindochter van Hr Golys van der Thommen), op het burggraafschap en het hof ter Tommen opeisen. En haar neef Hr Willem van der Thommen had alleen natuurlijke kinderen. Gevolg was dat Joanna, weduwe van Hr Wouter van Laethem, op 2 juli 1411 (vonnis van de schepenenbank van Leuven), het burggraafschap en het hof ter Tommen in eigendom kreeg (ten voordele van haar zoon Daneel). Meer hierover in deel drie.

Een derde geschil was gerezen tussen Hr Daneel van Laethem, Willem van der Thommen en Willem van Ophem omtrent het hof te Lier en de Tommenmolen. In 1422 kwam Willem van Ophem, bij vonnis, in het bezit van de goederen waarop van Laethem aanspraak maakte. Is dit vonnis een gevolg van het feit dat Maria van Eeleschem (weduwe Daneel van Laethem) verdacht werd een hand te hebben in de moord op haar man? ³⁸ En Jan van Laethem (zv. Daneel) zal in 1431 aan Willem van der Thommen *"natuerlic soen wilen H^e Willem van der Thommen Ridder"* al het recht dat hij had *"Inde moelen achter de goede des voirscreven Willems opte beke gelegen...Item allet recht dat hij oic hadde In 45 capuyne 36 gansen 150 eyeren ende 13 pond 10 stuyvers payments die de voirscreven Willem van der Thommen jaerlijcx heffende Is op 3 hofsteden gelegen tusschen priesterlindevelt ende de molenbeke..."* Dit is volgens mij het moment dat Willem van Ophem de kern van de heerlijkheid van Lier overbracht naar Heyenbeek om daar het hof van Lier op te richten, (in de omgeving van het hof van Laethem!). Ook een gevolg was dat het oorspronkelijke hof van Lier en de Liermolen alias Tommenmolen achterlenen werden van de heerlijkheid van Lier. Het zal tot 1436 duren alvorens er een verzoening komt tussen de families van Laethem en van der Thommen ³⁹.

We merken in de archiefstukken (zie bijlage), dat de benaming 'hof **van** Lier' en 'hof **te** Lier' soms gebruikt werd voor hetzelfde hof. Het enige verschil zit hem in de oppervlakte. Wat we hierna het 'hof van Lier' noemen, (of zoals in 1697 vermeld als 'het heerlijke huis van Lier'), was zoals eerder vermeld gelegen in Heienbeek nabij de Maalbeek. Het was 6 dagwanden groot met nog 3 dagwand weide en ongeveer 40 bunder land. Net zoals zoveel kastelen in de omgeving is ook het 'heerlijke huis van Lier' in de loop van de 17e eeuw uitgebreid tot een kasteeltje of "huis van plaisantie" (buitenverblijf voor de heer). Het 'hof van Lier' was één van de 6 volle leenen die de heerlijkheid vormde en hierbij hoorde een meier en 9 mannen van leen. De heerlijkheid zelf werd in leen gehouden van de graaf van Nassau (heer van Grimbergen).

Na het overlijden van Willem van Ophem kreeg zijn zoon Jan op 27 september 1444 het hof van Lier in handen ⁴⁰. Toen deze overleed in 1502 werd Hr Jacques van Ittre heer van Valkenburg (zv. Imbrecht en Margriete van Ophem) eigenaar van het hof van Lier ⁴¹. Twee jaar later, meer bepaald op 11 april 1504 ⁴², verkoopt deze de heerlijkheid aan Simon Longin. Na eeuwen in bezit geweest te zijn van de familie van Lyere en hun nazaten komt de heerlijkheid van Lier, begin 16^e eeuw, in vreemde handen. Het geslacht 'Longin' zal tot het einde van de heerlijkheid (eind 17^e eeuw) eigenaar blijven.

Vanaf het einde van de 16^e - begin 17^e eeuw is het verval van de heerlijkheid gestart. In 1596 getuigen Willem Stroobant, Servaes Tambuyser, Cornelis Bruylants en Laureys van Seghbroeck dat het hof, *"seker hoeve met zijne huysen gestaen hebbende op haer motte rontsomme bewatert met zijne wallen, schueren, stallen van peerden, coeyen, schapen verken genoempt die heerlicheyt van Lier gelijc die selve gestaen heeft tot Grimbergen bij Heymbeke toebehoirende Jonker Antoon Longin drossaart van den lande ende baenderije"*

³⁵ AR Brussel, familiearchief van Male-Ghorain, 361, akte 3 februari 1373, *"heer Daneel van der Thommen ridder en Goly van der Thommen gebruederen kinderen her Goly van der Thommen ende her Claes de Swaef ridder vervangende Vranck en Jan kinderen waren heer Vranck Swaefs ridders de welcke hij hadde van Vrouwe Oede van der Thommen zine wive was suster des voirscreven Heer Daneel en Golyse..."*

³⁶ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 281, folio 54, vidimus van 12 december 1429 (akte 14 juni 1371).

³⁷ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 281, folio 52, vidimus 12 december 1429 (van akte 4 dagen voor St Cathelijne dag in november 1372).

³⁸ SA Leuven, 7318, folio 116, 27 oktober 1423.

³⁹ SA Leuven, 8108, folio 218v°, 22 juni 1436, verzoening tussen Jan van Laethem (fs Daneel) en Willem van der Thommen (fs Dni Willem).

⁴⁰ AR Brussel, familiearchief van Male-Ghorain, akte 27 september 1444.

⁴¹ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 431, folio 12.

⁴² AR Brussel, familiearchief van Male-Ghorain, akte 11 april 1504.

van Grimbergen", in brand gestoken en afgebroken werd door de "soldaeten van den vian" (troepen van Anjou) die gelegen waren in Vilvoorde "ten tijde van dese leste troubelen". Ook werd het hof een tijd geconfiscieerd door de rebellen, "alsdoen tot Bruessele bevel hebbende". Het kostte Longin vele duizenden gulden om het hof weer op te bouwen ⁴³.

Naast de enorme kosten voor de wederopbouw van het hof van Lier had Antoon Longin voor de bouw van het kasteel op Speelbroek (ca 1600), diep in de schulden gestoken. In zoverre dat hij begin 17^e eeuw een aantal goederen diende te hypothekeken waarvan er nadien zelfs aangeslagen en openbaar verkocht werden. Zo verging het zijn pas gebouwde kasteel Speelbroek, dat in 1612 met verschillende renten gehypothekeerd was ten voordele van Don Francisco Rodrigo Agras ⁴⁴. Op 28 november 1628 werd het verkocht aan Jeronimus Loerants, drossaard van Grimbergen, en zijn echtgenote Catharina Quisthout.

De heerlijkheid van Lier zou vanaf het begin van de 17^e eeuw stilaan afbrokkelen. Bij het leenverhef van 6 april 1607 was er de overeenkomst tussen Willem Longin en zijn vader. Antoon deed afstand van de heerlijkheid ten voordele van zijn oudste zoon (devolutierecht) onder bepaalde voorwaarden. Zo behield Antoon 1 vol leen uit de 6 lenen waaruit de heerlijkheid op dat moment nog bestond. Hierin waren volgende stukken begrepen (gelegen op het Priesterlindeveld):

- 5 bunder 2 dagwand 90 roeden land;
- 1/2 bunder 63 roeden land;
- 3 bunder 2 dagwand 99 roeden land geheten 'de smaelhoeve'.

In totaal 10 bunder 61 roeden land.

Voorts diende Willem aan zijn vader 150 Rinsguldens en een jaarlijkse rente van 28 Rinsguldens te betalen. Door de slechte financiële toestand waarin Longin sr zich bevond was hij genoodzaakt om dit leen reeds op 13 februari 1607 te verkopen aan jonker Geeraert van Oyenbrugge. De heerlijkheid, op dat moment bestaande uit 5 volle lenen, bleef in bezit van de familie Longin tot 1673. Het leenverhef door jonker Willem le Comte (15 februari 1673), na het overlijden van Philips Longin betekende het einde van de oorspronkelijke heerlijkheid aangezien ze uiteenviel in 4 delen. Twee volle lenen, waaronder het heerlijke huis in Heienbeek, bleven aan jonker le Comte. De andere drie lenen gingen naar de andere erfgenamen van wijlen Willem Longin, met name jonker Willem Longin (zv Willem), de erfgenamen van wijlen Lambert Longin en Vrouwe Anna Christina Inbona weduwe wijlen jonker Philips Longin. Rond deze tijd is er ook een einde gekomen aan de uitbating van het pachthof van Lier (gelegen nabij het kasteel). Het laatste pachtcontract voor een termijn van 9 jaar (1662-1671) was voor Jan de Bruyn en Cathelijne Verbeeck. Hij was meteen ook de laatste pachter van het hof van Lier want Dit is ook het begin van de uitverkoop van

verschillende delen van de heerlijkheid. In 1683 verkocht Vrouwe Maria Françoise Longin (dv wijlen Jacobus) aan Sr Martinus Boeterdael, een wijnkoopman uit Brussel, uit één vol leen twee bunder 70 roeden land op het Priesterlindeveld en drie bunder (uit een stuk van 6 bunder 3 dagwand 57 roeden) geheten 'de Hoeve' ⁴⁵. En in 1687 werd nog een deel verkocht door Vrouwe Claudine de Thimmery weduwe wijlen jonker Maximiliaen Longin aan Aert Vreboosch en Barbara Leemans. Dit deel omvatte 2 bunder 3 dagwand (uit 10 bunder 2 dagwand) en het 9^e deel van het huis, de schuur en de stal die hierop stond ⁴⁶. In 1707 tenslotte verkocht jonker Richard le Comte de heerlijkheid bestaande uit 44 lenen (13 volle en 31 smalle lenen) voor 7800 gulden aan Hr Hubert de Tombeur ⁴⁷. Zoals we merken op het kaartje stond het kasteel van Lier langs de Maalbeek ten oosten van de huidige Humbeeksesteenweg, ten zuiden van de Maalbeek en van de Winkelveldstraat. Ten noorden liep de Poverstraat (nu Vaartstraat genoemd). De eigendom strekte zich uit van aan de Humbeeksesteenweg oostwaarts naar de Verbrande brug toe. Het geheel had een oppervlakte van 2 ha 24 a en 20 ca. De kop westwaarts lag tussen de uitlopers van de Poddegem- en de Oyenbruggestraat. Het kadaster verdeelt het eigendom in 6 percelen: in het midden het kasteel, drie percelen westwaarts en twee oostwaarts. Het meest oostwaarts gelegen perceel was land. Het perceel ernaast, oostwaarts, was een tuin. Artikel 358 van het kadaster noemt dit 'het huis' of kasteel. Dit stuk wordt onderverdeeld in huis, vijver en dreef. Rond die vijver stond een dubbele rij statige hoge bomen. oostwaarts van dit gedeelte lag de grote boomgaard. Ook de ingangspoort tot het kasteel lag aan de oostkant, niet ver van de Maalbeek. Van dit kasteel bleef rond 1840 niet veel meer over. Volgens het kadaster was François de Fraye de Schiplaken toen eigenaar van het kasteel. Hij woonde in de buurt en was gehuwd met een 'de Kerrebroeck' die toen reeds eigenares was van het kasteel van der Tommen. Hij schijnt overleden te zijn in 1859. Een deel van de goederen van de Fraye werd toen verkocht en kwam op naam van Petrus Binst. Hij kreeg in bezit: de dreef, de lusthof, de vijver en het huis. Dit laatste had een kadastraal inkomen van 30 Fr (in 1840 was dat nog 120 Fr). Het is dus begrijpelijk dat kort na 1840 verschillende gebouwen van het kasteel werden gesloopt. In 1890 werd een deel eigendom van Dr Rayé uit Vilvoorde, volgens akte verleden voor notaris Halteren uit Brussel. Het deel van Petrus Binst besloeg een oppervlakte van 52 a en 50 ca. Op 15 juni 1872 werd het huis (80 ca) met een stuk land van iets meer dan een halve hectare gekocht door Jan Frans Appelmans-Verhelpen. Hij heeft het huis waarschijnlijk verbouwd of vergroot, aangezien het kadastraal inkomen toen 48 Fr bedroeg. Op 27 november 1928 werd het huis met de

verschillende delen van de heerlijkheid. In 1683 verkocht Vrouwe Maria Françoise Longin (dv wijlen Jacobus) aan Sr Martinus Boeterdael, een wijnkoopman uit Brussel, uit één vol leen twee bunder 70 roeden land op het Priesterlindeveld en drie bunder (uit een stuk van 6 bunder 3 dagwand 57 roeden) geheten 'de Hoeve' ⁴⁵. En in 1687 werd nog een deel verkocht door Vrouwe Claudine de Thimmery weduwe wijlen jonker Maximiliaen Longin aan Aert Vreboosch en Barbara Leemans. Dit deel omvatte 2 bunder 3 dagwand (uit 10 bunder 2 dagwand) en het 9^e deel van het huis, de schuur en de stal die hierop stond ⁴⁶. In 1707 tenslotte verkocht jonker Richard le Comte de heerlijkheid bestaande uit 44 lenen (13 volle en 31 smalle lenen) voor 7800 gulden aan Hr Hubert de Tombeur ⁴⁷. Zoals we merken op het kaartje stond het kasteel van Lier langs de Maalbeek ten oosten van de huidige Humbeeksesteenweg, ten zuiden van de Maalbeek en van de Winkelveldstraat. Ten noorden liep de Poverstraat (nu Vaartstraat genoemd). De eigendom strekte zich uit van aan de Humbeeksesteenweg oostwaarts naar de Verbrande brug toe. Het geheel had een oppervlakte van 2 ha 24 a en 20 ca. De kop westwaarts lag tussen de uitlopers van de Poddegem- en de Oyenbruggestraat. Het kadaster verdeelt het eigendom in 6 percelen: in het midden het kasteel, drie percelen westwaarts en twee oostwaarts. Het meest oostwaarts gelegen perceel was land. Het perceel ernaast, oostwaarts, was een tuin. Artikel 358 van het kadaster noemt dit 'het huis' of kasteel. Dit stuk wordt onderverdeeld in huis, vijver en dreef. Rond die vijver stond een dubbele rij statige hoge bomen. oostwaarts van dit gedeelte lag de grote boomgaard. Ook de ingangspoort tot het kasteel lag aan de oostkant, niet ver van de Maalbeek. Van dit kasteel bleef rond 1840 niet veel meer over. Volgens het kadaster was François de Fraye de Schiplaken toen eigenaar van het kasteel. Hij woonde in de buurt en was gehuwd met een 'de Kerrebroeck' die toen reeds eigenares was van het kasteel van der Tommen. Hij schijnt overleden te zijn in 1859. Een deel van de goederen van de Fraye werd toen verkocht en kwam op naam van Petrus Binst. Hij kreeg in bezit: de dreef, de lusthof, de vijver en het huis. Dit laatste had een kadastraal inkomen van 30 Fr (in 1840 was dat nog 120 Fr). Het is dus begrijpelijk dat kort na 1840 verschillende gebouwen van het kasteel werden gesloopt. In 1890 werd een deel eigendom van Dr Rayé uit Vilvoorde, volgens akte verleden voor notaris Halteren uit Brussel. Het deel van Petrus Binst besloeg een oppervlakte van 52 a en 50 ca. Op 15 juni 1872 werd het huis (80 ca) met een stuk land van iets meer dan een halve hectare gekocht door Jan Frans Appelmans-Verhelpen. Hij heeft het huis waarschijnlijk verbouwd of vergroot, aangezien het kadastraal inkomen toen 48 Fr bedroeg. Op 27 november 1928 werd het huis met de

⁴³ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3678, getuigeverslag 10 mei 1596.

⁴⁴ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 8677, akte 1 augustus 1622.

⁴⁵ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, CA 2837, folio 255v°, 25 maart en 22 mei 1683.

⁴⁶ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, CA 2837, folio 258, 20 augustus 1687.

⁴⁷ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3662, akte 18 juli 1707 - Notaris François van den Eede, (16 juli 1707).

grond openbaar verkocht door notaris Ceyens aan Petronella en Willem Appelmans (mogelijks kinderen van voorgaand echtpaar). Petronella overleed op 12 juni 1942. Haar broer Willem erfde haar eigendom (gezamenlijk bezit), dat bestond uit een landbouwerswoning met schuur en stalling, gedeeltelijk nog in leem, een boomgaard en een hof, in drie percelen met een gezamenlijke oppervlakte van 68 a en 30 ca. Willem overleed in 1952 en liet het goed aan de dochter van zijn zuster, Maria Francisca Peeters. Zij huwde in 1932 met Louis Spolspoel uit Grimbergen. Zij waren de eigenaars van wat eens het kasteel van Lier was.

Het oorspronkelijke 'hof van Lier' (hierna hof te Lier genoemd) daarentegen was gelegen tussen de Lier- en de Tommenmolen, en was drie bunder groot met 34 bunder land en werd in leen gehouden door de familie van der Thommen. In het leenboek van Jonker Octaviaen van der Thommen van 1618 lezen we de volgende beschrijving:

*"Een steynen huys met eenen grooten hof daer achter gelegne Rontsomme Int water met eene vijver comende van achter tot aende beempden. Item beneden dit voerscreven huys Is gelegen een schoon pachthove met allen haer toebehoorten ende Is geheeten thoff van Liere alias van der Thommen te weten een groot woenhuys, koystallen, twee peertstalle, twee groote schueren Een duyfhuys ende voorts noch 34 bunderen lants gelegen In eenen stucken In drie aerden met noch -- bunderen beempts gelegen In diversche stucken.. Item lerst den dreff wesende den Inganck van den voirscreven hoeve beplant met opgaende eycken ende olmen met noch groote eycken staende voerde valgatte van den voirscreven hoeve. Item eenen boegaert geheeten den hoogen boegaert groot 2 dachwande 88 roeden. Item noch eenen boegaert geheeten den cleynen boegaert groot --- met een backhuys daeropstaende ende met den savoir daer aen gelegen commende achter aen het voirscreven huys van de voirscreven hoeve...Item eenen grooten beempt gelegen In drie stucken achter die schuere van den voirscreven hoeve lanx den vijver tot boven aende straete..."*⁴⁸. En zoals eerder vermeld werd hiervoor 13 ½ zister tarwe pacht betaald aan de heer van Grimbergen (Prins van Oranje).

Dit hof werd tot in de 17^e eeuw in leen gehouden door telgen uit de familie van der Thommen. In 1431 had Willem van der Thommen (natuurlijke zoon van Hr Willem) de goederen samen met zijn echtgenote Elisabeth Kerremans verkregen⁴⁸. Op 1 oktober 1459 schenken Willem van der Tommen en zijn echtgenote zowel het hof te Liere en de Diegemhoeve in onverdeeldheid aan Gieys en zijn broers. En in 1467 zal Jan van der Thommen (in naam van zijn broers Gielys, Gaspar en Goswin) het hof te Lyere, in leen van Jan van Oppem, ontvangen⁴⁹. Anno 1487 zal Gielys van der Tommen "alzulcke recht ende ghedylte als hy hadde In alle erfgoeden eygengoeden ende cheynsgoeden die welcke hem bleven zyn van wylen Willems zinen vader ende van Jasper ende Janne van der Thommen zine brueders die welcke gelege syn binnen der prochien van Grymbergen ende men houdende is van den heeren van Grymbergen", overdragen aan zijn broer Goswin (Goly). Voorwaarde was dat Gielys en zijn broers 2 zakken Rogge 'erffelycx' behielden op 'Jan van der Perre moelen' (= Tommenmolen)⁵⁰. Uit dit laatste blijkt dat de Tommenmolen op dat moment reeds overgedragen was aan Hr Aert van den Broecke alias Musch (leenhof van Boxem) en dat de kinderen van der Thommen hierop een jaarlijkse cijns hadden. In 1573 was de molen zo vervallen (de kosten voor herstel werden geschat op 624 Rijngulden en 10 stuivers) en behalve de huurprijs was hij nog belast met zware renten die de huurders op dat moment niet konden opbrengen. De schuldeisers beslisten daarom om de molen in jaarschaar te geven (99 jaar) aan de Abdij van Grimbergen, en zo had deze op het einde van de 16^e eeuw zowel de Liermolen (eerste molen) en de Tommenmolen (tweede molen) in eigendom.

Na Golys van der Thommen (gehuwd met Maria Roelants) kwam het hof te Lier in handen van zijn zoon Antoon (leenverhef a° 1536)¹⁴.

In 1543 staat Goswin van der Thommen (zv Jan en Anna d' Udekem en neef van Antoon) vermeld in het leenboek van Nassau⁵¹. Na zijn dood (vóór 1559) werd Lodewijk van der Thommen (zv. Lodewijk en Cornelia van Wilre) de volgende eigenaar. Na hem werd zijn zoon Peeter (x Elisabeth van der Hert) eigenaar. In 1604 werd Octaviaen van der Thommen (zv voorgaande) eigenaar en toen deze eind 1618 stierf ging het over op zijn enige zus Anna van der Thommen en haar echtgenoot jonker Jan van der Beken Pasteel (leenverhef 9 januari 1619). In 1665 werd het hof te Lier tenslotte openbaar verkocht. Zoals blijkt uit de verkoopsakte had de eerste zitdag plaats op 9 december 1665; de tweede op 20 december en de derde op 20 januari 1666⁵².

⁴⁸ SA Leuven, 7725, folio 175v°, 29 december 1431.

⁴⁹ RA Brussel, familiearchief van Male Ghorain, 300, leenboek Jan van Oppem, 10 april 1467.

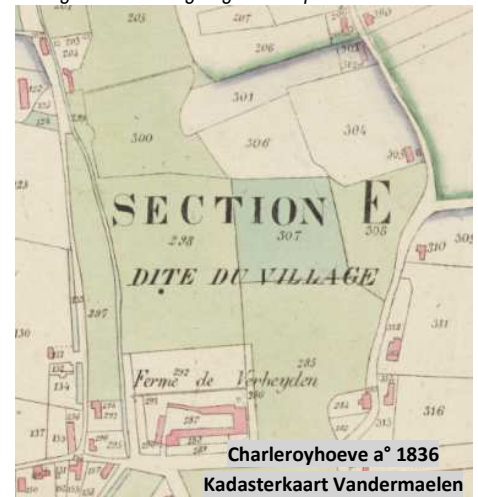
⁵⁰ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 9615, folio 117, 27 november 1487.

⁵¹ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerloo, VM 520/2, folio 18.

⁵² Archief Abdij Grimbergen, klasse III, nr 22.

Toen werd de 'palmslag' gegeven aan Sr Jacques de Goddere voor 4000 Rinsgulden. Amper twee jaar later, in 1668, werd Willem Leemans eigenaar ⁵³.

Deze zou in 1675 het goed "seker pachthoff oft hofstede gemeynelijck genoempt het hof te Lier gestaen ende gelegen inde prochie van Grimbergen mette stallinge, schuere, duyfhuyse ende motte met sijne vijver twee bogaerden ende een block lants groot tsamen 3 bunder 1 dachwant ende 51 roeden comende metter eender sijde and sheerenstraete genoempt de Lierstraete..." overlaten aan de Abdij van Grimbergen ⁵⁴ en dit betekende het einde van het hof te Lier want zowel huis, hoeve, schuren als de gronden gingen op in het nieuw gebouwde pachthof 'Charleroy'. In 1691 werd de verkoop bekrachtigd door de heer en zijn leenmannen. Op de rug staat geschreven 'geïnclaveert in het pachthoff genaamd Charleroy'. De aanhef van de akte luidde: "joncker Willem le Comte, heer van de heerlijkheyt Lier resortierende onder Grimbergen, Beygem, Meys, Sempst, Humbeke ende daer omtrent gelegen...". Daarna volgen de leenmannen met aan het hoofd de meyer Ferdinand de la Rue, die in 'de Roos' woonde, Simon Franchoy de Bruyne, notaris en tenslotte Joris van den Driessche en Joos Verstappen. Zo bleef het ongeveer 100 jaar, tot de Franse Revolutie uitbrak en de goederen van de kerken en kloosters geconfisceerd werden. Het pachthof Charleroy werd eigendom van Generaal Jean-François Jacqueminot (Parijs) (kaart a° 1836 - sectie E nrs 285-292), maar de weide ernaast (sectie E nr 298) stond op naam van Dhr Gotale uit Luik. Deze verkocht (1843) op zijn beurt alles aan graaf August d'Overschie. Hij kocht ook de Liermolen en andere goederen. De weide achter Charleroy was reeds eigendom van de familie d'Overschie en werd toegevoegd aan het familiedomein 'de Vorst'.

Wanneer we de kaart van Ferraris (1777) vergelijken met de satelietfoto (a° 2010) zien we nog veel overeenkomsten; Links de Liermolen, rechts de Tommenmolen en in het middende sporen van het hof te Lier met links de Charleroyhoeve en ongeveer in het midden de plaats waar het huis van het 'hof te Lyere' op zijn 'motte' stond ○.

⁵³ RA Anderlecht, Notariaat Brabant, Notaris Jacques Tservranx, 29 oktober 1668.

⁵⁴ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 8677, 12 december 1675.

3. De pachters van het hof van Lier (heerlijkheid), hof te Lier en de Tommenmolen.

Datum/jaar	Pachthof / molen	Pachter / molenaar
18 oktober 1481 ⁵⁵	Hof te Lier (tommen)	Anthoon de Corte.
10 augustus 1483 ⁵⁶	Tommenmolen	Jan van der Perre x Margriete Clottemans.
4 oktober 1514 ⁵⁷	Tommemolen	Jan Luyen, q ^d 1543. x Elisabeth Boots.
1517 - 1521 ⁵⁸	Hof van Lier (heerlijkheid)	Jan Storm.
8 april 1521 ⁵⁹	Hof van Lier (heerlijkheid)	Joos Clissens (zv. Roelant en Joanna van der Beken). x Cathelijne Tambuyser (dv. Jan en Maria van der Elst).
1543 ⁶⁰	Hof van Lier (heerlijkheid)	Weduwe Jacop de Mol.
1543 ⁶⁰	Hof te Lier (tommen)	Jan Leemans.
1543 ⁶⁰ - 1567	Tommenmolen	Peeter Luyen (zv. Jan en Elisabeth Boots). x Ida van den Mangrecht (dv. Peeter en Elisabeth Leemans).
Half mei 1567 ⁶¹	Hof van Lier (heerlijkheid)	Laureys van den Bossche (zv. Gijsbrecht) ⁶² . x Anna Heymans.
Half mei 1568 ⁶³	Hof te Lier (tommen)	Jan van den Brande (zv. wijlen Gielys) x Cathelijne Leemans.
1586 ⁶⁴ - 1623	Hof van Lier (heerlijkheid)	Nicolaes van den Bloke (zv. Jan) weduwnaar Laurentia de Roover. xx Barbara de Mol ⁶⁵ (dv. Jan en Barbara 't Sas, kldv Jacop de Mol).
1578, 1604, 1612 ⁶⁶	Hof te Lier (tommen)	Antoon de Beckere (zv. Jan en Geertruyde van der Meeren). x NN. xx Anna van Cutsem.
1623 ⁶⁷	Hof te Lier (tommen)	Jan van der Straeten (zv. Geert). x Antonia van Bever † Grimbergen 8 januari 1623. (dv. Steven en Joanna van Rode).
1633 ⁶⁷ - 1661	Hof van Lier (heerlijkheid)	Carel Leemans (zv. Jan en Anna Vermeren). x Martijne Lauwers (dv. Willem en Maria de Greve alias Teestaert).
1633 ⁶⁷	Hof te Lier (tommen)	Cornelis van der Linden (zv. Jan en Cathelijne Verbelen). x Anthonia Vervoort (dv. Dierick).
1633 ⁶⁷	Tommenmolen	Nicolaes Calloens (zv. Antoon en Elisabeth Leemans). x Maria Theeus (dv. Nicolaes en Anna van der Linden).
1662 - 1671 ⁶⁸	Hof van Lier (heerlijkheid)	Jan de Bruyn (ex Willebroek) x Cathelijne Verbeeck.
1663 ⁶⁹	Hof te Lier (tommen)	Antoon van Hemelrijck † Grimbergen 27 dec 1661. x Antonia Vervoort (weduwe Cornelis Verlinden). Nicolaes, 26j, Gaspar, 23j, Cecilia, 20j en Maria Verlinden, 18j. Jan van der Gucht, knecht en Jan van de Sijpe, varkenshoeder.
1660 ⁷⁰	Tommenmolen	Nicolaes Servaes. x Maria du Francq.
1696 ⁷¹	Hof van Lier (heerlijkheid)	Jan Verhulpen.
1696 ⁷²	Hof te Lier (Charleroyhoeve)	Willem Leemans (zv. Carel en Martijne Lauwers) xx Cathelijne van Ophem (dv. Gielis en Joanna Stuckens).
1696 ⁷³	Tommenmolen	Hendrik Servaes (zv. Nicolaes en Maria du Francq). x Petronella van Ham.

⁵⁵ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 9615, folio 63v°, St Lucasdag (18 oktober) 1481.

⁵⁶ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 9615, folio 114v°, 10 augustus 1483.

⁵⁷ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3648, 4 oktober 1514.

⁵⁸ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3648, 9 april 1521.

⁵⁹ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3649, folio 21, 12 juli 1524.

⁶⁰ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerloo, CA 146/1, register 10^e penning a° 1543 (Nassau).

⁶¹ AR Brussel, familiearchief van Male-Ghorain, 302, 29 januari 1565.

⁶² AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerloo, CA 2837, folio 30v°, 9 december 1573.

⁶³ SA Leuven, 7853, folio 84v°, 7 september 1568.

⁶⁴ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerloo, VM 425, folio 94, 3 december 1586.

⁶⁵ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3569, folio 263v°, 10 maart 1626.

⁶⁶ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerloo, VM 425, folio 106; familiearchief van der Noot I 114, nr 268, 14 oktober 1609.

⁶⁷ Bibliotheek Strombeek-Bever, parochieregister Grimbergen, .

⁶⁸ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3590, 12 maart 1671.

⁶⁹ Bibliotheek Strombeek-Bever, parochieregister Grimbergen, lijst inwoners parochie a° 1663.

⁷⁰ Bibliotheek Strombeek-Bever, PR Grimbergen, overlijdens, 10 mei 1660 overlijden Nicolaes Servaes, "molitor noster".

⁷¹ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 10733, kaartboek Grimergeren a° 1696 (J. van Acoleyen), kaartblad 12, nr 1.

⁷² RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 10733, kaartboek Grimergeren a° 1696 (J. van Acoleyen), kaartblad 14, nr 1.

⁷³ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 10733, kaartboek Grimergeren a° 1696 (J. van Acoleyen), kaartblad 8, nr 73.

1722 ⁷⁴	Hof te Lier (Charleroyhoeve)	Hendrik Leemans (zv. Willem en Cathelijne van Ophem) x Maria Verharen (dv. Jan en Anna van de Putte).
1749 – 1796 (cit 1786)	Hof te Lier (Charleroyhoeve)	Jan Bte Verheyden. x Petronella Leemans (dv. Hendrik en Maria Verharen).

Bijlagen:

datum	bron	beschrijving
27 sept 1444	Familiearchief van Male Ghorain nr 302	Goedenis tbv Jan van Ophem (vanwege Margriete van den Spiegele weduwe Willem van Ophem): <i>"thof geheten thof te Lyere met allen den huysen schuren stallen ende andere tymmeringen daerop staende metten bogaerden winnende lande ende eeselen daertoe hoerende met oic omtrent 13 1/2 dachwande beempts gelegen Inde prochie van grymbergen ter stad geheten toyenbrugge ende daer omtrent Item een huys ende hof gelyc dat gelegen es Inde voerscreven prochie van grymbergen ter stad geheten te heyenbeke dat Wouter Faes te jaerscaren houdt Item een camme met huer toebehoerten gelegen Inde voerscreven prochie van grymbergen ter stad geheten te oyenbrugge achter tvoirgenoeypde hof te Lyere neven de goede Philips van den Zype Item een huys mit sinen gronde ende toebehoerten ende met enen beempdecken daer achter aen liggen gelegen alsdaer tegen over der voerscreven camme.. also de voirscreven wilen Willem van Ophem ende Jouffrouwe Margriete van den Spiegele man ende wyf na Inhoudt van hueren brieve cheynsboeken of cheinsrollen aldaer te hebben ende te heffen metter heerlicheyt van manscappen laetscappen heergeweyden ende anderen rechten.....".</i>
10 april 1467	Familiearchief van Male Ghorain nr 300	Leenboek van Jan van Ophem: folio 1 <i>"Jan van der Thommen heeft ontfangen te leene voer hem ende Jasper Gielys ende Golys van der Thommen syne bruederen drye volle leene hier na bescreven Nu Golis van der Thommen Primo thof geheten te Lyere metten grechte daerom gaende ende metten bomgaerde omtrent drye buender groot luttel min oft meer Inde prochie van Grymbergen gelegen aende goede Gielys van Gistel aen deen syde ende aen die goede van der Thommen voirscreven aen dander syde.."</i>
1479	Familiearchief de Merode Westerlo VM 327	Leenboek der heren van Grimbergen: <i>"Jan van Ophem man van leene voor eenen volle leen te weten van den hove geheeten thoff van Liere metten huyse ende hove twee bogaerden daer ane gelegen grechten tsamen 6 dachwanden winnents lants eeselen daertoe hoerende 40 buenderen lutter min oft meer gelegen Inde prochie van Grymbergen te heyenbeke voert soe hoert tot dese leene een heerlicheyt van meyer ende laten ende 9 manne van leene te weten 5 menne die vole leene van hem houden sin ende 4 smalle leenen"</i>
1482	Familiearchief de Merode Westerlo VM 327	Leenboek der heren van Grimbergen: folio 9v° <i>"Item Jan van Ophem gemeyn man van eenen volle leene te weten van den hove geheete thoff van Liere metten huyse ende hove twee bogaerden daer ane gelegen grechten tsamen 6 dachwanden winnents lants eesselen daertoe horende 40 buenderen lutter min oft meer gelegen Inde prochie van Grimbergen te heyenbeke"</i>
11 april 1504	Familiearchief van Male Ghorain nr 302	Verkoopakte tbv Symon Longin: (vanwege Hr Jacques van Ittre) <i>"thoff te Lyre metten huyse hove bogairde winnende lande beempden wateren meerschen weyden heerlichheyden manscape laetscape.. Inder prochie van Grymbergen tot oyenbrugge gelegen gelyc wylen Jan van Ophem soen wylen Willems van Ophem ende sine voirvaderen tselve hoff metter heerlicheyt van manscape laetscape gebruyct gepossesseert ende beseten hebben gelyc hy dat In sesse volle leenen houdende ware van de grave van Nassau als heere van Grymbergen.."</i>

⁷⁴ RA Leuven, Notariaat Brabant, 6728, notaris van Hemelrijck, nr 1, akte 11 februari 1722.

8 april 1521	Schepengriffie Grimbergen nr 3649	Pachtcontract (Joos Clissens [zv Roelant], en Cathelijne Tambuyser): folio 29 <i>"te pachte houdende zyn van heer ende meester Symon Longin te weten Een zyne winhoff metten huysse schueren stallen daer op staende metten winnende landen bogaerden beempden ende eusselen daer aen gelegen ende allen anderen desselfs hoefs toebehoorten In alle der vuegen tselve gelegen Is Inde prochie van Grimbergen te heyenbeke ende Is gemeynelyck geheeten thoff van Lyere.."</i>
1536	Leenhof van Brabant nr 4622	Leenverhef door Anthoon van der Tommen: <i>"Ick Anthonis van der Tommen certificere onder mijn hantschrifte dat ick te leene houde van de erffgenaemen wylen Symon Longin onder Grymbergen gelegen twee volle leenen ende een achterleen alsoe hier naevolght</i> <i>Item ic Anthonis van der Tommen houdt een achterleen van de erffgenaemen wylen Symon Longin voirscreven een hoffstade geheeten thoff van Liere metten bogaerde groot omtrent 3 boenderen in Grymbergen"</i>
13 nov 1536	Leenhof van Brabant nr 4639	Leenverhef door Laureys Longin: <i>"Ick Laureys Longin voor een volle leen van beyde heeren van Grymbergen gelegen te hoyenbrugge Inden lersten een huys ende hof gemeynelyck genoempt thoff van Lyere metten huysingen wesende opten berch mette grecht dair aen gelegen metten winnehof ende twee bogaerden aen gelegen groot tsaemen 6 dagwanden</i> <i>Noch 3 dachwanden bemps</i> <i>Noch 35 bunderen lants In diverse stucken opte Grimbergse couter niet verre van voirscreven winnehof"</i>
1543	Familiearchief de Merode Westerlo CA 2837	Leenboek (gemeyne lenen) der heren van Grimbergen: folio 255 <i>"Laureys Longin sone wijlen Symons houdt van beyde heeren van Grimbergen gemeyne sesse volle leenen</i> <i>lerst het hof van Liere metten huysse ende waeteren daerrontsomme metten schueren ende stallen daerop staende ende met twee bogaerden daeraen gelegen groot tsaemne omtrent 6 dagwanden gelegen binnen de prochie van Grimbergen tusschen Oeynebrugge ende heymbeke tusschen sheerenstraete ende beke aldaer. Item een block voort voirscreven hof groot omtrent 6 dagwanden met 33 1/2 bunderen winnents lants binnen der voirscreven prochie van Grimbergen opt priesterlindevelt in diversche stucken gelegen ende drye dagwanden bemps aent voirscreven hof gelegen. Tot welcken voirscreven leene ende hove van Liere behoort een heerlicheyt van mannen van leene ende erflaten daeraff de voirscreven Laureys Longin dbedryff aff heeft.."</i>
29 jan 1565	Familiearchief van Male Ghorain nr 302	Pachtcontract (ingaaende half mei 1567 voor termijn van 12 jaar): Hr Karel van den Tympel en Maria Verheyleweghen (wede Laureys Longin) <i>"hebben vtgegeven ende Inde pachtinge bestaeyt Laureysen van den Bossche ende Anna Heymans zijnder huysvrouwen Een huerlieder pachthof geheten thof van Liere gelegen tot odenbrugge Inde prochie van Grimbergen metten woonhuysse stallen schueren ende allen andere edificien daerop staende metten winnende landen bogaerden beempden eusselen ende zyn andere toebehoorten.."</i>
10 mei 1596	Schepengriffie Grimbergen nr 3678	Verslag mbt de schade aan het hof van Lier (eigendom van Antoon Longin): <i>"attesteren mits dese warachtich te zijne als dat seker hoeve met zyne huysen gestaen hebbende op haer motte rontsomme bewatert met zyne wallen schueren stallen van peerden coeyen schapen vercken genaempt die heerlicheyt van Liere gelyc die selve gestaen heeft tot Grimbergen by heymbeke is altezamen eeusdeels afgebrant ende andersins afgebroken geweest by den soldaten van de viant gelegen hebbende tot Vilvoorden ten tyde van deze leste troublen Inder vugen datter niet en veel gebleven is van de voirscreven huysingen schueren ende stallingen dwelc met veel duysenden niet en ware te vermaken..."</i>
19 mei 1618	Schepengriffie Grimbergen nr 3621	Folio 1 <i>"In naem van Jonker Octaviaen van der Thommen soene wijlen Jonker Peeter, heer van Linden Wilsle Putte Geloofft te geven ende jaerlijcx te betaelen (clausule in zijn huwelijkscontract met Juffr Elisabeth Pannis, dv wijlen Jan, en opgemaakt door Notaris Jan Hermans op 13 feb 1618) Jan van de Coutere in naem ende tot behoef van Vrouwe Elisabeth van der Hert sijn moedere te weten een jaarlijkse rente van 300 gulden.."</i> Pand voor deze rente waren de drie volle leenen die Octaviaen hield te Grimbergen waaronder: <i>"1 volle leen wesende een hoffstede geheeten thoff van Liere groot omtrent 3 bunderen..."</i>

9 jan 1619	Schepengriffie Grimbergen Nr 3621	Folio 13v° "acte van verhef onder deenhoff van Lier toebehoirende Joncker Guilielm Longin" voor "Jouffr Anna van der Thommen als sterfvrouwe van de naebeschreven leengoeden ende huysvrouwe Jonker Jan van der Beecken Pasteels respectie heer en vrouwe van Oplinter heeft verheven over de doot van zailige Jonker Octaviaen van der Thommen haeren broeder tot haeren behoefte.... Item noch een volle leen van 34 bunderen lants... Item en ten derde alnoch een volle leen wesende eene hofstede geheeten het hof van Lier met den boomgaerde ende allen sijne toebehoorten groot omtrent 3 bunderen Inde selve prochie gelegen...."
1615	Schepengriffie Grimbergen nr 9386	uittrekstel uit het leenboek van jonker Octaviaen van der Tommen: folio 1 "Inden Iersten Een steynen huys met eenen grootten hof daer achter gelegen Rontsomme Int water met eenen vyver comende van achter tot aen die beemden toebehoirende Item beneden dit voerscreven huys Is gelegen een schoen pachthoeve met allen haere toebehoorten Ende es geheten thoff van Lier alias van der Tommen te weten Een groot woenhuys koystallen twee peertstallen twee groete schueren en duyffhuys ende voerts noch 34 bunderen lants gelegen In eene stucke In drye aerden met noch .. bunderen beempts gelegen In diverse stucken.." Item een block lants groot.. gelegen byden dreef van der voerscreven hoeve dwelck den pachter altyts hout voer eenen Raephoff Regenoten die straete nae Mechelen ter eenre ..." folio 13 "hier naer volcht die weyde toebehoirende den voerscreven hoeve) Item Inden Iersten den dreef wesende den Inganck van der voerscreven hoeve beplant met opgaende eycken ende olmen met noch grootte eycken staende voerden valgate van der voerscreven hoeve Item Een en boegaert geheeten den hoogen boegaert groot 2 dachwant ende 88 roeden gelegen achter die schuere Lancx den vyver ter eenre het voerscreven Raepblock .."
4 nov 1661	Schepengriffie Grimbergen nr 3590	pachtcontract (termijn van 9 jaar vanaf 1662): "Joncker Jacques de Longin capiteyn ten dienste van zyne majesteys etc ende Joncker Alexander le Comte als getrouwt hebbende Vrouwe Marie de Longin hun sterckmaeckende soo voor Joncker Philips ende Guillaume de Longin als voor de minderjaerige kinderen van wijlen Joncker Lambert de Longin die welcke hebben bekendt gelijk zy bekennen mits dese wel ende deughdelyck verhuert te hebben aen Jan de Bruyn Innenwoonder tot Willebroeck ende Cathelijne Verbeeck zyne huysvrouwe alhier present ende deselve hueringhe zyn accepterende Te wetene Een pachthoff gemeynelyck genoempt thoff van Lier daer Carel Leemans Tegenwoordigh op woont Ende de voerscreven Ierste comparanten verstorven vuytten hoofd van hunne ouders gelegen binnen der prochie van Grimberghen ..."
12 dec 1675	Schepengriffie Grimbergen nr 8677	Goedenis voor Laureys Bogaerts, prelaat van de abdij van Grimbergen ten behoeve van de abdij: "comparereren voor stadhouder en mannen van leene des hoffs van Lier onder Grimbergen competerende de kinderen ende erfgenamen wijlen jonker Willem Longin.... In sekere pachthoff oft hofstede gemeynelyck genoempt het hof te Lier gestaen ende gelegen Inde voerscreven prochie van Grimbergen mette stallingen schuere duyffhuys ende motte met synen vyvere twee boomgaerde ende een block lants groot tsaemen drye bunderen een dachwant ende 51 roeden comende metter eende syden aen sheerenstraete genoempt de Lierstrate.."
18 juli 1707	Schepengriffie Grimbergen nr 3662	Goedenis vanwege jonker Richard le Comte tbv Hr Hubert de Tombeur: (verkoop van de heerlijkheid van Lier) "Item een huys met syne toebehoorten metten vyver brugghe boomgaert duyffhuys vuyt slobberen van de vyver metten houdtwasch daer opstaende tsaemen groot 6 dagwanden ende 90 roeden gelegen te Grimbergen commende oost tegens het gewesene pachthoff genoempt het hof van Lier zuyt sheerenstrate west den wegh loopende naer Beygem tegens de steenbeke aldaer ende noort tegens de beke daer beneffens loopende"